

FINANS
DANMARK

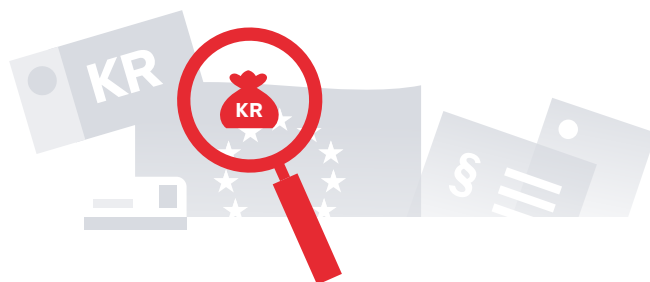

Forebyggelse og bekæmpelse af økonomisk kriminalitet

Status 2023

Indhold

Indledning	3
Bekæmpelsen af hvidvask og terrorfinansiering – hvor meget fylder det?	4
Informationsdeling	6
Retten til en konto	8
Øvrige udvalgte sager i 2023	9

Indledning

Pengeinstitutterne har en central og vigtig samfundsopgave i bekæmpelsen af hvidvask og terrorfinansiering i Danmark. For sektoren og Finans Danmark er der derfor tale om et højt prioriteret område, som der kontinuerligt arbejdes med for at gøre det så svært som muligt for kriminelle at misbruge det finansielle system til hvidvask og terrorfinansiering.

Vi giver i denne rapport en status for indsatsen i 2023 på AML og CTF-området og beskriver en række sager, der har fyldt meget for sektoren og Finans Danmark i løbet af året, og som også vil fylde i 2024.

Det gælder især mulighederne for at etablere partnerskaber til bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering, hvor den AML-pakke, der er enighed om i EU, giver nye muligheder for informationsdeling på tværs af sektoren, hvilket vi i Finans Danmark længe har arbejdet for.

Retten til en erhvervskonto er en anden sag, der har fyldt meget for sektoren og i den offentlige debat i 2023. Erhvervsministeren ventes at fremsætte et lovforslag til oktober 2024, og for Finans Danmark er det her vigtigt, at man finder

en balance mellem retten til en basal betalingskonto til erhvervsdrivende og hensynet til bankernes forretningsmodel og muligheder for at kunne bekæmpe hvidvask og terrorfinansiering.

I rapporten beskriver vi også en række andre sager, der har fyldt for den finansielle sektor i 2023. Det gælder bl.a. EU's AML-pakke, ODIN-samarbejdet og udfasningen af 1000-kronesedlen.

Rammerne for Finans Danmarks arbejde på området som brancheorganisation er i høj grad sat af anbefalingerne fra den Hvidvask Task Force, som Finans Danmark nedsatte i 2018. Nogle af de centrale temaer for Task Forceen var:

- Samarbejde på tværs af myndigheder, virksomheder og borgere
- Mulighed for at kunne indgå i offentlige/private samarbejder
- Informationsdeling i sektoren

Temaer der fortsat er relevante, og som vi har arbejdet videre med i Finans Danmark.

Bekæmpelsen af hvidvask og terrorfinansiering – hvor meget fylder det?

Ifølge Hvidvasksekretariatets seneste nationale risikovurdering fra 2022 hvidvaskes der samlet for 68 milliarder kroner årligt i Danmark. Beløbet dækker både udbytter fra kriminalitet begået i Danmark og i udlandet. Der er tale om store beløb, og pengeinstitutterne bruger mange ressourcer på at bekæmpe hvidvask.

I 2023 modtog Hvidvasksekretariatet i alt 81.106 underretninger om usædvanlige transaktioner og aktiviteter. 65.887 var underretninger fra pengeinstitutterne.

Som det også kan ses af nedenstående graf, stod pengeinstitutterne for langt størstedelen af underretningerne til Hvidvasksekretariatet. Vi ser det som meget positivt, at der er etableret et godt og konstruktivt samarbejde med Hvidvasksekretariatet om underretning-

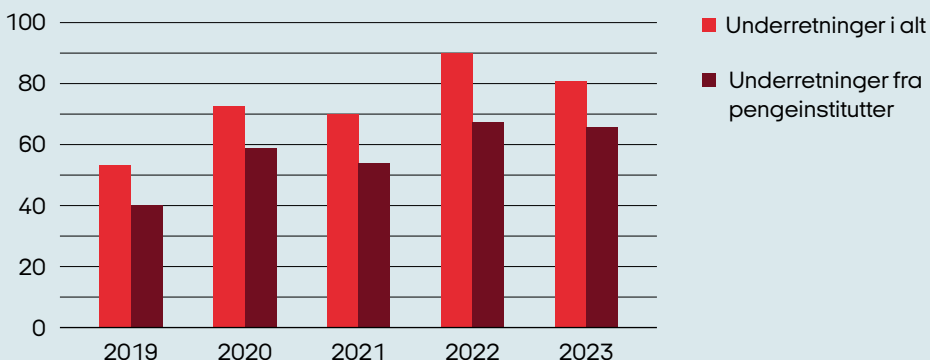
erne. Målet er bl.a. at sikre, at sekretariatet modtager de oplysninger, der er behov for fra sektoren for, at myndighederne kan handle på underretningerne. Det er samtidigt også vigtigt, at Hvidvasksekretariatet, de lokale politikredse samt øvrige relevante myndigheder har de nødvendige ressourcer til at kunne følge op på underretningerne. Selvom der er variation i antallet af underretninger, har antallet af underretninger siden 2020 ligget på minimum 70.000 underretninger årligt.

Økonomisk kriminalitet

Hvidvask og terrorfinansieringsområdet skal ses i sammenhæng med økonomisk kriminalitet bredt set. Hvidvask er ikke alene et spørgsmål om at bekæmpe, at kriminelle misbruger

Underretninger til Hvidvasksekretariatet

Antal tusind underretninger

pengeinstitutterne i deres forsøg på at få sorte penge til at se lovlige ud. Hvidvask kan ske i sammenhæng med flere typer kriminalitet, og derfor er det vigtigt at have fokus på den brede økonomiske kriminalitet, som også kan omfatte

svindel, narkotikahandel, menneskesmugling og andre alvorlige forbrydelser.

Som et særligt indsatsområde har Finans Danmark i 2024 valgt at nedsætte en Svindel Task Force, der skal komme med initiativer til

Finans Danmarks Svindel Task Force

Finans Danmark har i december 2023 nedsat en Svindel Task Force, der skal gennemføre en 360 graders analyse af de processer, metoder, interesser og it-systemer, der anvendes og misbruges af de kriminelle. Det drejer sig om processer hos de aktører, der ufriwilligt indgår i gennemførelsen af den digi-

tale svindel. Det gælder f.eks. borgere, virksomheder, telekommunikationsudbydere, de sociale medieplatforme og de digitale handelsplatforme.

Gennem en kortlægning af de kriminelles processer, metoder og systemer skal taskeforcen komme med forslag til, hvor der er behov for forbedringer, og hvor potentialet for at bekæmpe svindel er størst. Task Force er bredt nedsat og skal arbejde gennem hele 2024.

bekæmpelse af digital svindel. Det er en kriminalitetstype, der desværre er i vækst og dækker over mange former, herunder betalingskortsvindel, netbanksvindel, kærlighedssvindel og fakturasvindel. Området har derfor også stor bevå-

genhed i offentligheden, og Task Forcen vil med udgangen af 2024 skulle komme med en række konkrete anbefalinger til initiativer til effektivisering af indsatsen.

Informationsdeling

Øgede muligheder for informationsdeling til bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering har længe været en hovedprioritet for Finans Danmark og sektoren.

Informationsdeling er en nødvendighed for effektivt at kunne beskytte det finansielle system og samfundet mod hvidvask og terrorfinansiering. Udfordringen består bl.a. i, at kriminelle bruger flere pengeinstitutter og handler i netværk, som gør det meget kompliceret at opdage hele kæden og alle de personer, der er involveret. Hvis de kriminelle er dygtige, så kan den enkelte person og aktivitet konkret se lovlig ud, fordi kæden af aktiviteter er sløret og dermed også de kriminelle hensigter bag. Samtidig kan pengeinstitutterne ikke tale sammen om de transitioner, der spredes mellem dem, ligesom de ikke kan advare hinanden. En af de centrale anbefalinger fra Finans Danmarks Hvidvask Task Force var derfor også, at der indføres en hjemmel til – under behørig sikkerhedsforanstaltninger – at udveksle fortrolige oplysninger.

Som beskrevet på side 10 er der nu etableret et offentligt privat samarbejde i det Operative Danske Informations- og efterretningsnetværk (ODIN), hvor myndigheder og udvalgte banker kan udveksle erfaringer og informationer på området. Det er et vigtigt tiltag, som Finans Danmark støtter fuldt ud og har været med til at

etablere. Men indsatsen i ODIN kan ikke alene dække det behov, der er for, at pengeinstitutterne kan dele oplysninger om konkrete mistænkelige kundeforhold.

I forlængelse heraf har det været en hovedprioritet for Finans Danmark i forhandlingerne af EU's AML-pakke, at der blev indført en særskilt hjemmel for partnerskaber for informationsdeling [AML-pakken beskrives nærmere på side 11].

I Kommissionens oprindelige forslag til den nye hvidvaskforordning [AMLR] var der ikke indsat en udtrykkelig hjemmel for informationsdeling. Både Rådet og Kommissionens forhandlingsoplæg indeholdt dog forslag til en hjemmel på området. Af den endelige aftale om AMLR følger nu en hjemmel til, at de omfattede virksomheder i partnerskaber kan udveksle informationer, der er nødvendige for, at de kan overholde deres AML/CTF-forpligtelser og opgaver i henhold til hvidvaskforordningen. Udvekslingen af oplysninger vil af forbrugerbeskyttelses- og persondataretlige hensyn skulle ske under overholdelse af en række safeguards. Partnerskaberne vil således bl.a. være underlagt tilsyn fra myndighederne, forordningen sætter grænser for, hvilken type oplysninger, der kan udveksles, og det gøres klart, at en bank f.eks. ikke kan afbryde et kundeforhold alene på baggrund af oplysninger modtaget igennem partnerskabet.

”

Fra Finans Danmarks side er det vigtigt, at man ikke anlægger en restriktiv tilgang til etableringen af partnerskaber, og vi ser vi frem til at indgå i et arbejde med de danske myndigheder om etableringen af et informationsdelingspartnerskab i sektoren.

Vi har fra Finans Danmarks side løbende bidraget med input til forhandlingerne, og vi ser det som et positivt skridt for AML/CTF-indsatsen i EU, at der er opnået enighed om en hjemmel for informationsdeling.

Bestemmelsens muligheder for partnerskaber er dog endnu ikke klarlagte. Selvom der er tale om en forordning, der vil gælde direkte, er der stadig mange forhold, der i praksis vil skulle afklares. Blandt andet i forhold til udstrækningen af begrebet "partnerskab", og

om det – som Finans Danmark meget gerne ser det – kan udstrækkes til et bredt sektorielt partnerskab. Alle udfordringer i forhold til informationsdeling er derfor ikke nødvendigvis løst med bestemmelsen.

Fra Finans Danmarks side er det vigtigt, at man ikke anlægger en restriktiv tilgang til etableringen af partnerskaber, og vi ser vi frem til at indgå i et arbejde med de danske myndigheder om etableringen af et informationsdelingspartnerskab i sektoren.

Retten til en konto

Erhvervsministeren offentliggjorde i december 2023, at regeringen i 2024 vil gennemføre en lovændring, der indebærer, at foreninger og erhvervsdrivende kan få en nemmere adgang til en basal betalingskonto. Med lovforslaget lægges der op til, at erhvervsdrivende – lig forbrugere – som udgangspunkt skal have ret til en basal betalingskonto hos det enkelte pengeinstitut. Lovforslaget forventes fremsat i oktober 2024.

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med, at der igennem noget tid har været omtale af sager, hvor erhvervsdrivende er blevet afvist i pengeinstitutter i forhold til oprettelsen af konti. Virksomheder har brug for erhvervskonti for at drive forretning, og sektoren har derfor en afgørende rolle i forhold til at understøtte erhvervslivet. Men fra Finans Danmarks side mener vi, at bankerne allerede i dag leverer på området, og at man i sektoren er meget opmærksomme på at tage kunder ind, hvilket bankerne jo lever af. Grundlæggende mener vi derfor, at der ikke er behov for ny regulering på området. Vi ser derudover en risiko for, at et lovforslag vil komme i karambolage med bankernes muligheder for at leve op til deres ansvar på hvidvaskområdet.

Finans Danmark har fremsendt input til lovforslaget i november 2023, og forventer at deltage i den høringsproces, der vil foregå op til lovforslagets fremsættelse i oktober 2024. I denne proces vil det være en prioritet for Finans Danmark, at man som bank fortsat skal kunne afvise erhvervsdrivende og foreninger med henvisning til det såkaldte kirketårnsprincip og bankens forretningsmodel i øvrigt. Det er nemlig afgørende for Finans Danmarks medlemmer at kunne afvise en kunde, der beskæftiger sig

med et område, som banken ikke har ekspertise indenfor, og som falder udenfor bankens forretningsmodel eller risikoappetit.

Hvis adgangen til at kunne afvise en kunde begrænses med den kommende lovændring, er det Finans Danmarks bekymring, at der kommer til at foreligge en overset hvidvaskproblematik, fordi bestemte kundegrupper i højere grad vil kunne udvælge banker med geografisk afstand til kundens forretningsmæssige bopæl. Bestemte kundegrupper vil også kunne udvælge banker, som ikke nødvendigvis har en ekspertise indenfor det forretningsområde, kunden beskæftiger sig med, og i sidste ende vil denne adgang kunne skabe grobund for økonomisk kriminalitet – eller i bedste fald udfordringer i forhold til det kundekendskab, som en bank er forpligtet til at have.

En anden type sager, der har været drøftet igennem den seneste tid, er udsatte borgeres adgang til en bankkonto. Finans Danmark har sammen med organisationer for udsatte borgere, KL og erhvervsministeren i oktober 2023 indgået en aftale, der skal sikre, at der findes løsninger på de udfordringer, udsatte borgere kan have med at få en basal betalingskonto. Finans Danmark, KL og organisationerne har i forlængelse heraf nedsat et ideforum, hvor man sammen skal drøfte udfordringer og løsninger på området. Det er et prioriteret indsatsområde for Finans Danmark, da det er vigtigt, at vi i fællesskab understøtter udsatte borgeres adgang til en konto – bl.a. med henblik på, at de kan få udbetalt deres sociale ydelser.

Øvrige udvalgte sager 2023

Indkaldelse af 1000-kronesedlen

Nationalbanken meldte i november 2023 ud, at man vil udstede en ny seddelseserie i 2028-2029 og udfase ældre seddelseserier. Dette gælder også 1.000 kronesedlen, der efter den 31. maj 2025 ikke længere kan anvendes som gyldigt betalingsmiddel. Nationalbanken har i forbindelse med det henvist til, at 1000-kronesedlen ikke er vigtig for borgernes mulighed for at bruge kontanter til betalinger, og at bl.a. politiet vurderer, at 1000-kronesedlen i højere grad end andre sedler anvendes i forbindelse med økonomisk kriminalitet af forskellig karakter.

Finans Danmark har arbejdet sammen med Nationalbanken, Finanstilsynet og Erhvervsministeriet for at understøtte indkaldelsen. Bankerne

hjælper med at håndtere indkaldelsen af de mange kontanter af de ældre seddelseserier og 1.000 kronesedlen. Det er første gang i nyere tid, at Nationalbanken udfaser kontanter i det omfang, og der er tale om en stor opgave, der kræver forståelse fra alle involverede. En udfordring kan her være, at hvidvaskreglerne pålægger borgerne at kunne dokumentere, hvor kontanterne stammer fra – i modsat fald kan man risikere, at man bliver nægtet at indsætte pengene på sin konto.

Finans Danmark og vores medlemmer følger indkaldelsen tæt, og det er indtil videre vores oplevelse, at indkaldelsen forløber uden de store gnidninger i den finansielle sektor. Det har i den sammenhæng efter vores vurdering været

afgørende, at myndigheder og sektor har arbejdet sammen og sikret en klar og fælles kommunikation til offentligheden om indkaldelsen. Forløbet viser derfor værdien af samarbejde mellem den offentlige og private sektor.

Når det er sagt skal man også være opmærksom på de udfordringer indkaldelsen har givet for især detailhandlen, der ikke har kunnet afvise at tage imod 1000 kronesedler - selv ved køb for meget små beløb. Et lovforslag er på vej, der skal tage hånd om denne problemstilling for detailhandlen. Vi vil følge udviklingen, herunder i forhold til, om man kommer til at se flere og flere muldyr i bankerne.

ODIN

I 2023 kom det offentlige private samarbejde i det Operative Danske Informations- og efterretnings-Netværk ("ODIN") op at stå. Samarbejdsaftalen om ODIN er blevet til med afsæt i flerårsaftalen fra 2020 mellem politi og anklagemyndighed og blev formelt indgået i september 2023.

ODIN har i sin indledende fase etableret en formel styregruppe med repræsentanter fra en lang række offentlige myndigheder og private

aktører, herunder den Nationale enhed for Særlig Kriminalitet ("NSK"), Politiets Efterretningstjeneste ("PET"), Finanstilsynet og Skattestyrelsen. Repræsentanterne for de private aktører har været udgjort af Danske Bank, Nordea, Nykredit og Finans Danmark.

ODIN-samarbejdet har nu udmøntet sig til at være et fortroligt forum, hvor deltagerne kan have en direkte erfarings- og informationsudveksling omkring modus og trends indenfor økonomisk kriminalitet og hvidvask. Netværket anvendes yderligere til at overvåge mistænkelige transaktioner, der kan være relateret til terrorfinansiering.

De modus- og trends, som arbejdet i ODIN finder, bliver delt som notifikationer til alle virksomheder/brancher, der er omfattet af hvidvaskloven. På den måde sikres videndeling, og at alle får udbytte af arbejdet. I 2023 blev der delt to notifikationer:

- Notifikation om risiko for hvidvask ved udstedelse af lån til boligkøb på baggrund af forfalskede dokumenter
- Notifikation om, at det i Google Chrome, Safari og Microsoft Edge er muligt at ændre i den indlæste visning på en hjemmeside.

Medlemmer af ODIN-samarbejdet

Finans Danmark har været en meget aktiv spiller i etableringen af ODIN-samarbejdet. Det var en af de centrale anbefalinger fra Finans Danmarks Hvidvask Task Force, at der netop skulle etableres en fælles efterretningsenhed med relevante myndigheder og sektorrepræsentanter. Vi mener, at vi med det operative samarbejde i ODIN er kommet rigtigt langt i forhold til at indfri dette, og at der er etableret et godt og stærkt samarbejde mellem myndigheder og den private sektor til gavn for samfundet.

Finans Danmark er dog som sektorrepræsentant ikke længere en del af ODIN-styregruppen, da hjemmelsgrundlaget for ODIN tilsiger, at deltagerne alene kan være medlem som repræsentant for offentlige myndigheder eller private aktører. Vi mener dog, at der er grund til at udvide fortolkningen af hjemmelsgrundlaget, således at Finans Danmark som sektorrepræsentant kan deltage i ODIN-samarbejdet. Det er vigtigt, at Finans Danmark som repræsentant for den brede banksektor vil kunne bidrage med input omkring modus- og trends, der behandles i Finans Danmarks videnscenter. Endelig vil Finans Danmarks deltagelse sende et stærkt politisk signal om, at bankerne har som prioritet at

bekæmpe hvidvask og økonomisk kriminalitet. Dette synspunkt deles af NSK, og vi har i samarbejde rettet henvendelse til Justitsministeriet med anmodning om, at dette dilemma løses.

Udvikling i EU

Reguleringen af hvidvaskbekæmpelsen er i høj grad dikteret af EU-regulering. Hvidvaskloven, der er den centrale lovgivning på området i Danmark, er således for størstedelen en implementering af EU-direktiver på området. Udviklingen i det regulatoriske landskab i EU på området er derfor i høj grad bestemmende for rammerne for bekæmpelsen af hvidvask og terrorfinansiering i Danmark. Finans Danmark følger derfor udviklingen i EU meget tæt med henblik på at kunne bidrage til, at den finansielle sektor får de bedste rammer til effektivt at kunne bekæmpe hvidvask og terrorfinansiering.

Ny AML-pakke

Det, der særligt har fyldt på AML/CTF-dagsordenen i EU de sidste par år, er Kommissionens forslag til en ny "AML-pakke". Pakken indfører blandt andet som noget nyt, at den centrale EU-regulering på området fastsættes i en

AML-pakken

AML-pakken består af fire forslag til lovgivning:

- Ny hvidvaskforordning [AMLR], der indeholder krav til virksomhedernes bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering
- Ny AMLA-forordning, der opretter en fælles ny EU-tilsynsmyndighed [AMLA]
- Nyt hvidvaskdirektiv, der primært er rettet mod de nationale myndigheder [AMLD6]
- Ændring af pengeoverførselsforordningen

Finans Danmarks hovedprioriteter i AML-pakken

Information Sharing

Finans Danmark har arbejdet for, at pengeinstitutter skal kunne dele flere oplysninger om mistænkelige transaktioner og kunder, for at kunne bekæmpe kriminelle, der udnytter den siloopdeling, der gælder i dag. Hvis pengeinstitutter kan forebygge økonomisk kriminalitet på tværs, så vil de kriminelle transaktioner i det store puslespil i højere grad afsløre de kriminelles veje og metoder.

Med den politiske aftale er der opnået enighed om, at der i AMLR indsættes en hjemmel, der giver mulighed for etablering af partnerskaber til dette formål. Den nærmere udstrækning af "partnerskaber" vil dog skulle afklares.

Beneficial Owners

Reglerne om reelle ejere har til formål, at kriminelle ikke kan skjule sig bag komplicerede selskabsstrukturer. Finans Danmark mener, at reelle ejer registre skal styrkes, men at det risikobaserede princip skal besvares. I dag gælder der en 25 pct. indikator-grænse for, hvornår en ejer er reel ejer, men Europa-Parlamentet har som led i forhandlingerne foreslået at sænke grænsen til 15 pct. Vi er ikke enige i behovet for at sænke grænsen og støtter derfor, at man i den politiske aftale er nået til enighed om som udgangspunkt at fastholde grænsen på 25 pct.

forordning, der skal gælde direkte i de enkelte medlemsstater. Samtidig skal der etableres en ny europæisk myndighed, der skal føre direkte tilsyn med udvalgte pengeinstitutter i EU. Med pakken går man dermed væk fra, at EU-reguleringen sker gennem direktiver, der skal implementeres i de enkelte medlemsstater. Brugen af direktiver har på den ene side givet medlemsstaterne nogen grad af fleksibilitet i deres egen regeldannelse, men har på den anden side også medført variationer

medlemsstaterne imellem, der har givet en uensartet retstilstand.

Finans Danmark har fulgt forhandlingerne af AML-pakken tæt, siden den blev fremsat. Finans Danmark har bidraget med viden og forslag til brug for både Europa-Parlamentets og Rådets behandling af forslagene. Vores hovedfokus har været på muligheden for "information sharing", hvilket skal ses i sammenhæng med vores indsats for - i dansk kontekst - at skabe mulighed for, at der kan udveksles oplysninger i

bekæmpelsen af hvidvask og terrorfinansiering i fora som f.eks. ODIN-samarbejdet, men også internt i sektoren pengeinstitutterne imellem.

I december 2023 og januar 2024 er der opnået politisk enighed med Rådet og Europa-Parlamentet om AML-pakken. Arbejdet for os stopper ikke her. Vi vil følge den danske hånd-

tering af pakken tæt bl.a. med særligt fokus på mulighederne for information sharing. Som fremhævet på side 6 ser vi øget informationsdeling som en absolut nødvendighed i forhold til en effektiv AML/CTF-indsats, og det er derfor afgørende for os, at AML-pakkens muligheder for partnerskaber her til fulde bliver udnyttet.

Finans Danmark
Amaliegade 7 · 1256 København K
Tlf. 33 70 10 00 · www.finansdanmark.dk